

Syksy 2025

Luento 3

3.11.2025

- ▶ Kurssipalaute
  - ▶ Kurssilla lopussa kerättävän palautteen lisäksi ns. jatkuva palaute <https://norppa.helsinki.fi>

- ▶ BK107
  - ▶ ma 14.30-16.30
  - ▶ ti 12-16
  - ▶ to 12-16
  - ▶ pe 12-14

Miniprojektit

- ▶ Käynnistyvät 10.11 alkavalla viikolla
- ▶ **Ilmoittautumisen deadline la 8.11. klo 23.59**
- ▶ Aloitusilaisuudet
  - ▶ ma 14-16
  - ▶ to 14-16
  - ▶ ke 10-12
  - ▶ ke 12-14
  - ▶ to 14-16
  - ▶ to 16-18
- ▶ Seuraavat viikot: sprinttien katselmus ja suunnittelu samassa aikaikkunassa
- ▶ Loppudemot
  - ▶ ke 01.12. klo 10-12 B123
  - ▶ to 12.12. klo 10-12 A111

Ohjelmiston elinkaari (software lifecycle)

- ▶ **Vaatimusten analysointi ja määrittely**
- ▶ Suunnittelu
- ▶ Toteutus
- ▶ Testaus
- ▶ Ohjelmiston ylläpito ja evoluutio

- ▶ Keskeisin ongelma ohjelmistotuotantoprosessissa on määritellä asiakkaan vaatimukset rakennettavalle ohjelmistolle

Vaatimusmäärittely engl requirements engineering

- ▶ Keskeisin ongelma ohjelmistotuotantoprosessissa on määritellä asiakkaan vaatimukset rakennettavalle ohjelmistolle
- ▶ Jakaantuvat kahteen luokkaan
  - ▶ Toiminnalliset vaatimukset
    - ▶ ohjelman toiminnot
  - ▶ Ei-toiminnalliset vaatimukset
    - ▶ koko ohjelmistoa koskevat “laatuvaatimukset” ja
    - ▶ toimintaympäristön asettamat rajoitteet

Vaatimusmäärittely engl requirements engineering

- ▶ Keskeisin ongelma ohjelmistotuotantoprosessissa on määritellä asiakkaan vaatimukset rakennettavalle ohjelmistolle
- ▶ Jakaantuvat kahteen luokkaan
  - ▶ Toiminnalliset vaatimukset
    - ▶ ohjelman toiminnot
  - ▶ Ei-toiminnalliset vaatimukset
    - ▶ koko ohjelmistoa koskevat “laatuvaatimukset” ja
    - ▶ toimintaympäristön asettamat rajoitteet
- ▶ Vaatimusmäärittelyn tulee ainakin alkaa ennen ohjelmiston suunnittelua ja toteuttamista
  - ▶ vesiputouksessa vaatimukset määritellään heti alussa
  - ▶ iteratiivisessa ja ketterässä kehityksestä projektin kuluessa

Vaatimusmäärittelyn vaiheet

- ▶ Vaatimusmäärittelyn luonne vaihtelee paljon riippuen
  - ▶ kehitettävästä ohjelmistosta
  - ▶ kehittäjäorganisaatiosta
  - ▶ ohjelmistokehitykseen käytettävästä prosessimallista

Vaatimusmäärittelyn vaiheet

- ▶ Vaatimusmäärittelyn luonne vaihtelee paljon riippuen
  - ▶ kehitettävästä ohjelmistosta
  - ▶ kehittäjäorganisaatiosta
  - ▶ ohjelmistokehitykseen käytettävästä prosessimallista
- ▶ Asiakkaan tai asiakkaan edustajan on oltava prosessissa aktiivisesti mukana

Vaatimusmäärittelyn vaiheet

- ▶ Vaatimusmäärittelyn luonne vaihtelee paljon riippuen
  - ▶ kehitettävästä ohjelmistosta
  - ▶ kehittäjäorganisaatiosta
  - ▶ ohjelmistokehitykseen käytettävästä prosessimallista
- ▶ Asiakkaan tai asiakkaan edustajan on oltava prosessissa aktiivisesti mukana
- ▶ Jaotellaan yleensä muutamaan työvaiheeseen
  - ▶ kartoitus (engl. elicitation)
  - ▶ analyysi
  - ▶ validointi
  - ▶ dokumentointi
  - ▶ hallinnointi

Vaatimusmäärittelyn vaiheet

- ▶ Vaatimusmäärittelyn luonne vaihtelee paljon riippuen
  - ▶ kehitettävästä ohjelmistosta
  - ▶ kehittäjäorganisaatiosta
  - ▶ ohjelmistokehitykseen käytettävästä prosessimallista
- ▶ Asiakkaan tai asiakkaan edustajan on oltava prosessissa aktiivisesti mukana
- ▶ Jaotellaan yleensä muutamaan työvaiheeseen
  - ▶ kartoitus (engl. elicitation)
  - ▶ analyysi
  - ▶ validointi
  - ▶ dokumentointi
  - ▶ hallinnointi
- ▶ Työvaiheet limittyvät ja vaatimusmäärittely etenee spiraalimaisesti tarkentuen

- ▶ Selvitetään järjestelmän sidosryhmät (stakeholders) eli tahot, jotka tekemisissä järjestelmän kanssa

Vaatimusten kartoituksen menetelmiä

- ▶ Selvitetään järjestelmän sidosryhmät (stakeholders) eli tahot, jotka tekemisissä järjestelmän kanssa
- ▶ Käytetään kaikki mahdolliset keinot:
  - ▶ Haastatellaan sidosryhmien edustajia
  - ▶ Pidetään brainstormaussessioita asiakkaan ja kehittäjien kesken

Vaatimusten kartoituksen menetelmiä

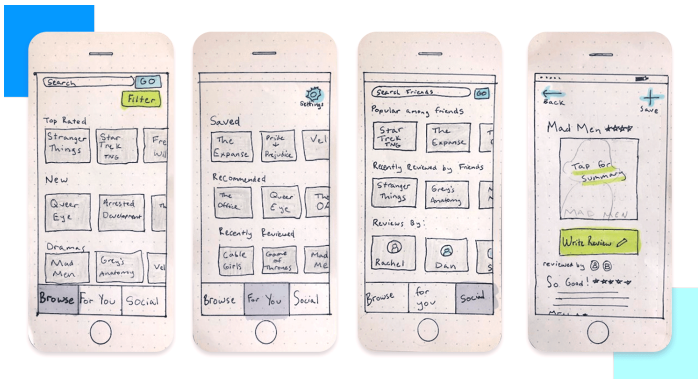
- ▶ Selvitetään järjestelmän sidosryhmät (stakeholders) eli tahot, jotka tekemisissä järjestelmän kanssa
- ▶ Käytetään kaikki mahdolliset keinot:
  - ▶ Haastatellaan sidosryhmien edustajia
  - ▶ Pidetään brainstormaussessioita asiakkaan ja kehittäjien kesken
- ▶ Kehittäjätiimi voi strukturoida vaatimusten kartoitusta
  - ▶ Mietitään *kuviteltuja käyttäjiä* ja keksitään käyttäjille tyypillisiä *käyttöskenaarioita*
  - ▶ Tehdään paperiprototyyppejä ja käyttöliittymäluonnoksia

Vaatimusten kartoituksen menetelmiä

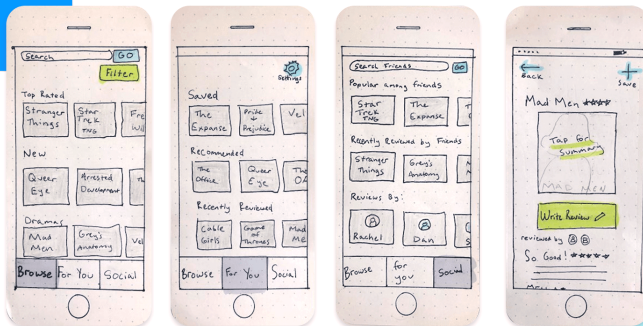

Vaatimusten kartoituksen menetelmiä

- Skenaarioita ja prototyyppejä läpikäymällä asiakas näkemys tarkentuu

Vaatimusten kartoituksen menetelmiä

- Skenaarioita ja prototyyppejä läpikäymällä asiakas näkemys tarkentuu
- Jos ollaan korvaamassa vanhaa järjestelmää, voidaan havainnoida loppukäyttäjän työskentelyä (etnografia)

- ▶ Kartoitettuja vaatimuksia täytyy **analysoida**, eli ovatko ne
  - ▶ riittävän kattavat
  - ▶ keskenään ristiriidattomia
  - ▶ testattavissa
  - ▶ toteutuminen on mahdollista ja taloudellisesti järkevää

- ▶ Kartoitettuja vaatimuksia täytyy **analysoida**, eli ovatko ne
  - ▶ riittävän kattavat
  - ▶ keskenään ristiriidattomia
  - ▶ testattavissa
  - ▶ toteutuminen on mahdollista ja taloudellisesti järkevää
- ▶ Vaatimukset on myös pakko **dokumentoida** muodossa tai toisessa
  - ▶ Ohjelmistokehittäjiä varten: mitä tehdään
  - ▶ Testaajia varten: toimiiko järjestelmä kuten vaatimukset määrittelevät

- ▶ Kartoitettuja vaatimuksia täytyy **analysoida**, eli ovatko ne
  - ▶ riittävän kattavat
  - ▶ keskenään ristiriidattomia
  - ▶ testattavissa
  - ▶ toteutuminen on mahdollista ja taloudellisesti järkevää
- ▶ Vaatimukset on myös pakko **dokumentoida** muodossa tai toisessa
  - ▶ Ohjelmistokehittäjiä varten: mitä tehdään
  - ▶ Testaajia varten: toimiiko järjestelmä kuten vaatimukset määrittelevät
- ▶ Joskus vaatimusedokumentti toimii oleellisena osana asiakkaan ja kehittäjien välisessä sopimuksessa

- ▶ Kartoitettuja vaatimuksia täytyy **analysoida**, eli ovatko ne
  - ▶ riittävän kattavat
  - ▶ keskenään ristiriidattomia
  - ▶ testattavissa
  - ▶ toteutuminen on mahdollista ja taloudellisesti järkevää
- ▶ Vaatimukset on myös pakko **dokumentoida** muodossa tai toisessa
  - ▶ Ohjelmistokehittäjiä varten: mitä tehdään
  - ▶ Testaajia varten: toimiiko järjestelmä kuten vaatimukset määrittelevät
- ▶ Joskus vaatimusedokumentti toimii oleellisena osana asiakkaan ja kehittäjien välisessä sopimuksessa
- ▶ Ja **validoida**:
  - ▶ Onko asiakas sitä mieltä että kirjatut vaatimukset kuvaavat sellaisen järjestelmät mitä asiakas tarvitsee

Toiminnalliset vaatimukset

- ▶ Vaatimukset jakaantuvat toiminnallisiin ja ei-toiminnallisiin vaatimuksiin

Toiminnalliset vaatimukset

- ▶ Vaatimukset jakaantuvat toiminnallisiin ja ei-toiminnallisiin vaatimuksiin
- ▶ *Toiminnalliset vaatimukset* (functional requirements) kuvaavat mitä toimintoja järjestelmällä on
- ▶ Esim:
  - ▶ Asiakas voi lisätä tuotteen ostoskoriin
  - ▶ Onnistuneen luottokorttimaksun yhteydessä asiakkaalle vahvistetaan ostotapahtuman onnistuminen sähköpostitse

Toiminnalliset vaatimukset

- ▶ Vaatimukset jakaantuvat toiminnallisiin ja ei-toiminnallisiin vaatimuksiin
- ▶ *Toiminnalliset vaatimukset* (functional requirements) kuvaavat mitä toimintoja järjestelmällä on
- ▶ Esim:
  - ▶ Asiakas voi lisätä tuotteen ostoskoriin
  - ▶ Onnistuneen luottokorttimaksun yhteydessä asiakkaalle vahvistetaan ostotapahtuman onnistuminen sähköpostitse
- ▶ Toiminnallisten vaatimusten dokumentointi voi tapahtua esim.
  - ▶ feature-listoina
  - ▶ UML-käyttötapauksina (joita käsiteltiin kurssilla Ohjelmistotekniikka ennen vuotta 2018)
  - ▶ Ketterissä menetelmissä usein *user storyinä*

Ei-toiminnalliset vaatimukset

- ▶ Ei-toiminnalliset vaatimukset jakautuvat kahteen luokkaan

Ei-toiminnalliset vaatimukset

- ▶ Ei-toiminnalliset vaatimukset jakautuvat kahteen luokkaan
- ▶ *Laatuvaatimukset* (quality attributes), ovat koko järjestelmän toiminnallisuutta rajoittavia/ohjaavia tekijöitä, esim.
  - ▶ Käytettävyys
  - ▶ Saavutettavuus
  - ▶ Tietoturva
  - ▶ Suorituskyky
  - ▶ Skaalautuvuus
  - ▶ Testattavuus
  - ▶ Laajennettavuus

Ei-toiminnalliset vaatimukset

- ▶ Ei-toiminnalliset vaatimukset jakautuvat kahteen luokkaan
- ▶ *Laatuvaatimukset* (quality attributes), ovat koko järjestelmän toiminnallisuutta rajoittavia/ohjaavia tekijöitä, esim.
  - ▶ Käytettävyys
  - ▶ Saavutettavuus
  - ▶ Tietoturva
  - ▶ Suorituskyky
  - ▶ Skaalautuvuus
  - ▶ Testattavuus
  - ▶ Laajennettavuus
- ▶ *Toimintaympäristön rajoitteita* (constraints) ovat esim:
  - ▶ Toteutusteknologia (tulee toteuttaa NodeJS:llä ja Reactilla)
  - ▶ Integroituminen muihin järjestelmiin (kirjautuminen HY-tunnuksilla, data SISU:sta)
  - ▶ Mukautuminen lakeihin ja standardeihin (ei riko GDPR:ää)

Ei-toiminnalliset vaatimukset

- ▶ Ei-toiminnalliset vaatimukset jakautuvat kahteen luokkaan
- ▶ *Laatuvaatimukset* (quality attributes), ovat koko järjestelmän toiminnallisuutta rajoittavia/ohjaavia tekijöitä, esim.
  - ▶ Käytettävyys
  - ▶ Saavutettavuus
  - ▶ Tietoturva
  - ▶ Suorituskyky
  - ▶ Skaalautuvuus
  - ▶ Testattavuus
  - ▶ Laajennettavuus
- ▶ *Toimintaympäristön rajoitteita* (constraints) ovat esim:
  - ▶ Toteutusteknologia (tulee toteuttaa NodeJS:llä ja Reactilla)
  - ▶ Integroituminen muihin järjestelmiin (kirjautuminen HY-tunnuksilla, data SISU:sta)
  - ▶ Mukautuminen lakeihin ja standardeihin (ei riko GDPR:ää)
- ▶ Ei-toiminnalliset vaatimukset vaikuttavat yleensä ohjelman arkkitehtuurin suunnitteluun

Vaatimusmäärittely vesiputouksen aikakaudella

Vaatimusmäärittely vesiputouksen aikakaudella

- ▶ Vesiputousmallissa vaatimusmäärittely erillinen ohjelmistoprosessin vaihe
  - ▶ tehdään kokonaan ennen suunnittelun aloittamista

Vaatimusmäärittely vesiputouksen aikakaudella

- ▶ Vesiputousmallissa vaatimusmäärittely erillinen ohjelmistoprosessin vaihe
  - ▶ tehdään kokonaan ennen suunnittelun aloittamista
- ▶ Jos määrittelyssä tehdään virhe, joka huomataan vasta testauksessa, muutoksen tekeminen kallista

Vaatimusmäärittely vesiputouksen aikakaudella

- ▶ Vesiputousmallissa vaatimusmäärittely erillinen ohjelmistoprosessin vaihe
  - ▶ tehdään kokonaan ennen suunnittelun aloittamista
- ▶ Jos määrittelyssä tehdään virhe, joka huomataan vasta testauksessa, muutoksen tekeminen kallista
- ▶ Tästä loogisena johtopäätöksenä oli tehdä vaatimusmäärittelystä erittäin järeä ja huolella tehty työvaihe

Vaatimusmäärittely vesiputouksen aikakaudella: vaikeaa

- ▶ Ideali jonka mukaan vaatimusmäärittely voidaan irrottaa erilliseksi vaiheeksi on osoittautunut utopiaksi

Vaatimusmäärittely vesiputouksen aikakaudella: vaikeaa

- ▶ Ideali jonka mukaan vaatimusmäärittely voidaan irrottaa erilliseksi vaiheeksi on osoittautunut utopiaksi
- ▶ Vaatimusten muuttumien on väistämätöntä
  - ▶ asiakas ei osaa ilmaista tarpeita, toimintaympäristö muuttuu, vaatimusdokumenttia tulkitaan väärin...

Vaatimusmäärittely vesiputouksen aikakaudella: vaikeaa

- ▶ Ideali jonka mukaan vaatimusmäärittely voidaan irrottaa erilliseksi vaiheeksi on osoittautunut utopiaksi
- ▶ Vaatimusten muuttumien on väistämätöntä
  - ▶ asiakas ei osaa ilmaista tarpeita, toimintaympäristö muuttuu, vaatimusdokumenttia tulkitaan väärin...
- ▶ Vaatimusmäärittelyä ei ole mahdollista/järkevää irrottaa suunnittelusta ja toteutuksesta
  - ▶ Suunnittelu auttaa ymmärtämään ongelma-aluetta syvällisemmin ja generoi muutoksia vaatimuksiin
  - ▶ Ohjelmia tehdään maksimoiden valmiiden ja muualta, esim. open sourcena saatavien komponenttien käyttö

Vaatimusmäärittely vesiputouksen aikakaudella: vaikeaa

- ▶ Ideali jonka mukaan vaatimusmäärittely voidaan irrottaa erilliseksi vaiheeksi on osoittautunut utopiaksi
- ▶ Vaatimusten muuttumien on väistämätöntä
  - ▶ asiakas ei osaa ilmaista tarpeita, toimintaympäristö muuttuu, vaatimusdokumenttia tulkitaan väärin...
- ▶ Vaatimusmäärittelyä ei ole mahdollista/järkevää irrottaa suunnittelusta ja toteutuksesta
  - ▶ Suunnittelu auttaa ymmärtämään ongelma-aluetta syvällisemmin ja generoi muutoksia vaatimuksiin
  - ▶ Ohjelmia tehdään maksimoiden valmiiden ja muualta, esim. open sourcena saatavien komponenttien käyttö
- ▶ **Jos toteutus otetaan huomioon, on helpompi arvioida vaatimusten toteuttamisen hintaa**

Vaatimusmäärittely iteratiivisessa ja ketterässä ohjelmistokehityksessä

Vaatimusmäärittely iteratiivisessa ja ketterässä ohjelmistokehityksessä

- ▶ Iteratiivisen ja ketterän ohjelmistotuotannon tapa on integroida kaikki ohjelmistotuotannon vaiheet yhteen

Vaatimusmäärittely iteratiivisessa ja ketterässä ohjelmistokehityksessä

- ▶ Iteratiivisen ja ketterän ohjelmistotuotannon tapa on integroida kaikki ohjelmistotuotannon vaiheet yhteen
- ▶ Projektin alussa määritellään vaatimuksia tarkemmalla tasolla ainakin yhden iteraation tarpeiden verran

Vaatimusmäärittely iteratiivisessa ja ketterässä ohjelmistokehityksessä

- ▶ Iteratiivisen ja ketterän ohjelmistotuotannon tapa on integroida kaikki ohjelmistotuotannon vaiheet yhteen
- ▶ Projektin alussa määritellään vaatimuksia tarkemmalla tasolla ainakin yhden iteraation tarpeiden verran
- ▶ Ohjelmistokehittäjät arvioivat vaatimusten toteuttamisen hintaa
- ▶ Asiakas priorisoi: iteraatioon valitaan toteutettavaksi ne vaatimukset, jotka maksimoivat liiketoiminnallisen arvon

Vaatimusmäärittely iteratiivisessa ja ketterässä ohjelmistokehityksessä

- ▶ Jokaisen iteraation aikana tehdään määrittelyä, suunnittelua, ohjelmointia ja testausta

Vaatimusmäärittely iteratiivisessa ja ketterässä ohjelmistokehityksessä

- ▶ Jokaisen iteraation aikana tehdään määrittelyä, suunnittelua, ohjelmointia ja testausta
- ▶ Jokainen iteraatio tuottaa valmiin osan järjestelmää

Vaatimusmäärittely iteratiivisessa ja ketterässä ohjelmistokehityksessä

- ▶ Jokaisen iteraation aikana tehdään määrittelyä, suunnittelua, ohjelmointia ja testausta
- ▶ Jokainen iteraatio tuottaa valmiin osan järjestelmää
- ▶ Edellisen iteraation tuotos toimii syötteenä seuraavan iteraation vaatimusten määrittelyyn

Vaatimusmäärittely iteratiivisessa ja ketterässä ohjelmistokehityksessä

- ▶ Jokaisen iteraation aikana tehdään määrittelyä, suunnittelua, ohjelmointia ja testausta
- ▶ Jokainen iteraatio tuottaa valmiin osan järjestelmää
- ▶ Edellisen iteraation tuotos toimii syötteenä seuraavan iteraation vaatimusten määrittelyyn
- ▶ **Ohjelmisto on mahdollista saada tuotantoon jo ennen kaikkien vaatimusten valmistumista**

Vaatimusmäärittely iteratiivisessa ja ketterässä ohjelmistokehityksessä

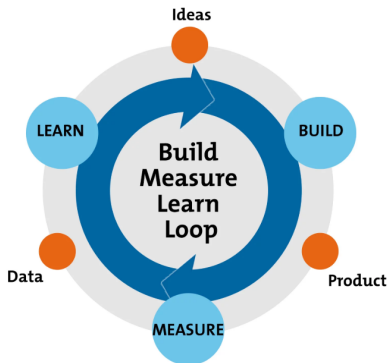
- ▶ Jokaisen iteraation aikana tehdään määrittelyä, suunnittelua, ohjelmointia ja testausta
- ▶ Jokainen iteraatio tuottaa valmiin osan järjestelmää
- ▶ Edellisen iteraation tuotos toimii syötteenä seuraavan iteraation vaatimusten määrittelyyn
- ▶ **Ohjelmisto on mahdollista saada tuotantoon jo ennen kaikkien vaatimusten valmistumista**
- ▶ Kattavana teemana tuottaa asiakkaalle maksimaalisesti arvoa

Uuden ajan vaatimusmäärittely: Lean startup

- ▶ Eric Ries (2011): *Lean startup*
  - ▶ kuvaa systemaattisen tavan kartoittaa vaatimuksia erityisen epävarmoissa konteksteissa

Uuden ajan vaatimusmäärittely: Lean startup

- ▶ Eric Ries (2011): *Lean startup*
  - ▶ kuvaa systemaattisen tavan kartoittaa vaatimuksia erityisen epävarmoissa konteksteissa
- ▶ Malli perustuu kolmiosaisen build-measure-learn-syklin toistamiseen

- ▶ Esim. internetpalveluja tai mobiilisovelluksia rakennettaessa käyttäjien tarpeista ei minkäänlaista varmuutta
  - ▶ Alkuvaiheessa ei edes ole vielä käyttäjiä, joilta voitaisiin kysyä
  - ▶ voidaan vain olettaa mitä ihmiset tulisivat käyttämään

- ▶ Esim. internetpalveluja tai mobiilisovelluksia rakennettaessa käyttäjien tarpeista ei minkäänlaista varmuutta
  - ▶ Alkuvaiheessa ei edes ole vielä käyttäjiä, joilta voitaisiin kysyä
  - ▶ voidaan vain olettaa mitä ihmiset tulisivat käyttämään
- ▶ Otetaan lähtökohdaksi jokin idea siitä, mitä käyttäjät haluavat

- ▶ Esim. internetpalveluja tai mobiilisovelluksia rakennettaessa käyttäjien tarpeista ei minkäänlaista varmuutta
  - ▶ Alkuvaiheessa ei edes ole vielä käyttäjiä, joilta voitaisiin kysyä
  - ▶ voidaan vain olettaa mitä ihmiset tulisivat käyttämään
- ▶ Otetaan lähtökohdaksi jokin idea siitä, mitä käyttäjät haluavat
- ▶ Rakennetaan nopeasti **minimal viable product (MVP)** joka toteuttaa ominaisuuden

- ▶ Esim. internetpalveluja tai mobiilisovelluksia rakennettaessa käyttäjien tarpeista ei minkäänlaista varmuutta
  - ▶ Alkuvaiheessa ei edes ole vielä käyttäjiä, joilta voitaisiin kysyä
  - ▶ voidaan vain olettaa mitä ihmiset tulisivat käyttämään
- ▶ Otetaan lähtökohdaksi jokin idea siitä, mitä käyttäjät haluavat
- ▶ Rakennetaan nopeasti **minimal viable product (MVP)** joka toteuttaa ominaisuuden
- ▶ MVP laitetaan tuotantoon ja **mitataan miten asiakkaat käyttäytyvät** uuden toiminnallisuuden suhteen

- ▶ Jos MVP jonkin toiminnallisuuden uusi versio, käytetään **A/B-testausta**
  - ▶ uusi ominaisuus julkaistaan osalle käyttäjistä, loput jatkavat vanhan ominaisuuden käyttöä

- ▶ Jos MVP jonkin toiminnallisuuden uusi versio, käytetään **A/B-testausta**
  - ▶ uusi ominaisuus julkaistaan osalle käyttäjistä, loput jatkavat vanhan ominaisuuden käyttöä
- ▶ Mitattua käyttäytymistä: olivatko toteutetut toiminnallisuuden käyttäjien mieleen

- ▶ Jos MVP jonkin toiminnallisuuden uusi versio, käytetään **A/B-testausta**
  - ▶ uusi ominaisuus julkaistaan osalle käyttäjistä, loput jatkavat vanhan ominaisuuden käyttöä
- ▶ Mitattua käyttäytymistä: olivatko toteutetut toiminnallisuuden käyttäjien mieleen
- ▶ Jos toteutettu idea ei osoittautunut hyväksi, voidaan palata järjestelmän edelliseen versioon
  - ▶ Jos idea on hyvä, toteutetaan sen toiminnallisuus robustilla tavalla

- ▶ Jos MVP jonkin toiminnallisuuden uusi versio, käytetään **A/B-testausta**
  - ▶ uusi ominaisuus julkaistaan osalle käyttäjistä, loput jatkavat vanhan ominaisuuden käyttöä
- ▶ Mitattua käyttäytymistä: olivatko toteutetut toiminnallisuuden käyttäjien mieleen
- ▶ Jos toteutettu idea ei osoittautunut hyväksi, voidaan palata järjestelmän edelliseen versioon
  - ▶ Jos idea on hyvä, toteutetaan sen toiminnallisuus robustilla tavalla
- ▶ **Menetelmällä on siis tarkoitus oppia systemaattisesti ja mahdollisimman nopeasti mitä asiakkaat haluavat**

TAUKO 10 minuuttia

Vaatimusmäärittely ja projektisuunnittelu ketterässä prosessimallissa

User story

User story

- ▶ Ketterän vaatimusmäärittelyn tärkein työväline on user story
- ▶ Mike Cohn:
  - ▶ *A user story describes **functionality that will be valuable** to either user or purchaser of software.*

User story

- ▶ Ketterän vaatimusmäärittelyn tärkein työväline on user story
- ▶ Mike Cohn:
  - ▶ *A user story describes **functionality that will be valuable** to either user or purchaser of software.*
- ▶ User stories are composed of three aspects:
  1. **A written description** of the story, used for planning and reminder
  2. **Conversations** about the story to serve to flesh the details of the story
  3. **Tests** that convey and document details and that will be used to determine that the story is complete

User story

- ▶ User storyt kuvaavat loppukäyttäjän kannalta arvoa tuottavia toiminnallisuuksia

User story

- ▶ User storyt kuvaavat loppukäyttäjän kannalta arvoa tuottavia toiminnallisuuksia
- ▶ User story on karkean tason tekstuaalinen kuvaus
- ▶ ja lupaus/muistutus siitä, että toiminnallisuuden vaatimukset on selvitettävä asiakkaan kanssa

User story

- ▶ User storyt kuvaavat loppukäyttäjän kannalta arvoa tuottavia toiminnallisuuksia
- ▶ User story on karkean tason tekstuaalinen kuvaus
- ▶ ja lupaus/muistutus siitä, että toiminnallisuuden vaatimukset on selvitettävä asiakkaan kanssa
- ▶ Seuraavat voisivat olla verkkokaupan user storyjen tekstuaalisia kuvauksia:
  - ▶ Asiakas voi lisätä tuotteen ostoskoriin
  - ▶ Asiakas voi poistaa ostoskorissa olevan tuotteen
  - ▶ Asiakas voi maksaa luottokortilla ostoskorissa olevat tuotteet

User story

- ▶ Kun user story päätetään toteuttaa, on sen tarkat vaatimukset pakko selvittää

User story

- ▶ Kun user story päätetään toteuttaa, on sen tarkat vaatimukset pakko selvittää
- ▶ Story on lupaus kommunikoinnista asiakkaan kanssa
conversations about the story to serve to flesh the details of the story

User story

- ▶ Kun user story päätetään toteuttaa, on sen tarkat vaatimukset pakko selvittää
- ▶ Story on lupaus kommunikoinnista asiakkaan kanssa
conversations about the story to serve to flesh the details of the story
- ▶ Määritelmän kolmas alikohta sanoo että storyyn kuuluu *Tests that convey and document details and that will be used to determine that the story is complete*

User story

- ▶ Kun user story päätetään toteuttaa, on sen tarkat vaatimukset pakko selvittää
- ▶ Story on lupaus kommunikoinnista asiakkaan kanssa *conversations about the story to serve to flesh the details of the story*
- ▶ Määritelmän kolmas alikohta sanoo että storyyn kuuluu *Tests that convey and document details and that will be used to determine that the story is complete*
- ▶ Storyyn kuuluvia testejä kutsutaan **hyväksymätesteiksi** tai **hyväksymäkriteereiksi**

User story

- ▶ Kun user story päätetään toteuttaa, on sen tarkat vaatimukset pakko selvittää
- ▶ Story on lupaus kommunikoinnista asiakkaan kanssa *conversations about the story to serve to flesh the details of the story*
- ▶ Määritelmän kolmas alikohta sanoo että storyyn kuuluu *Tests that convey and document details and that will be used to determine that the story is complete*
- ▶ Storyyn kuuluvia testejä kutsutaan **hyväksymätesteiksi** tai **hyväksymäkriteereiksi**
- ▶ Yleensä joukko konkreettisia testiskenaarioita joiden toimittava, jotta storyn voidaan todeta olevan valmis

User story

- ▶ Kun user story päätetään toteuttaa, on sen tarkat vaatimukset pakko selvittää
- ▶ Story on lupaus kommunikoinnista asiakkaan kanssa *conversations about the story to serve to flesh the details of the story*
- ▶ Määritelmän kolmas alikohta sanoo että storyyn kuuluu *Tests that convey and document details and that will be used to determine that the story is complete*
- ▶ Storyyn kuuluvia testejä kutsutaan **hyväksymätesteiksi** tai **hyväksymäkiteereiksi**
- ▶ Yleensä joukko konkreettisia testiskenaarioita joiden toimittava, jotta storyn voidaan todeta olevan valmis
- ▶ Luonne vaihtelee projekteittain
  - ▶ Tekstinä dokumentoituja skenaarioita
  - ▶ Parhaassa tapauksessa automaattisesti suoritettavia testejä

Esimerkki user storystä

Esimerkki user storystä

Front of Card

	173
As a student I want to purchase a parking pass so that I can drive to school	
Priority: ~~High~~ Should	
Estimate: 4	

Back of Card

Confirmations:

- ~~The student must pay the correct amount~~
- One pass for one month is issued at a time
- The student will not receive a pass if the payment isn't sufficient
- The person buying the pass must be a currently enrolled student.
- The student may only buy one pass per month.

Hyvän storyn kriteerejä

Hyvän storyn kriteerejä

- ▶ User storyn tulee kuvata sovelluksen käyttäjälle arvoa tuottavia toimintoja
  - ▶ Käytettävä asiakkaan kieltä, ei teknistä jargonia

Hyvän storyn kriteerejä

- ▶ User storyn tulee kuvata sovelluksen käyttäjälle arvoa tuottavia toimintoja
  - ▶ Käytettävä asiakkaan kieltä, ei teknistä jargonia
- ▶ User story tulisi kuvata “end to end”-toiminnallisuutta
  - ▶ kattaen käyttöliittymän, bisneslogiikan, ja tietokannan
  - ▶ esimerkki huonosta storystä *lisää jokaisesta asiakkaasta rivi tietokantatauluun customers*

Hyvän storyn kriteerejä

- ▶ User storyn tulee kuvata sovelluksen käyttäjälle arvoa tuottavia toimintoja
  - ▶ Käytettävä asiakkaan kieltä, ei teknistä jargonia
- ▶ User story tulisi kuvata “end to end”-toiminnallisuutta
  - ▶ kattaen käyttöliittymän, bisneslogiikan, ja tietokannan
  - ▶ esimerkki huonosta storystä *lisää jokaisesta asiakkaasta rivi tietokantatauluun customers*
- ▶ Edellinen sivu erään muodin mukaisessa muodossa
  - ▶ *As a type of user, I want functionality so that business value*
  - ▶ *As a student I want to purchase a parking pass so that I can drive to school*

Hyvän storyn kriteerit

- ▶ Bill Wake *INVEST in good User Stories*, kuusi toivottavaa ominaisuutta
  - ▶ Independent
  - ▶ Negotiable
  - ▶ Valuable to user or customer
  - ▶ Estimable
  - ▶ Small
  - ▶ Testable

Hyvän storyn kriteerit

- ▶ Bill Wake *INVEST in good User Stories*, kuusi toivottavaa ominaisuutta
  - ▶ Independent
  - ▶ Negotiable
  - ▶ Valuable to user or customer
  - ▶ Estimable
  - ▶ Small
  - ▶ Testable
- ▶ **Independent:** storyjen pitäisi olla toteutusjärjestykseltään mahdollisimman riippumattomia
  - ▶ antaa asiakkaalle enemmän vapauksia

Hyvän storyn kriteerit

- ▶ Bill Wake *INVEST in good User Stories*, kuusi toivottavaa ominaisuutta
  - ▶ Independent
  - ▶ Negotiable
  - ▶ Valuable to user or customer
  - ▶ Estimable
  - ▶ Small
  - ▶ Testable
- ▶ **Independent:** storyjen pitäisi olla toteutusjärjestykseltään mahdollisimman riippumattomia
  - ▶ antaa asiakkaalle enemmän vapauksia
- ▶ **Negotiable:** storyn luonne “muistilappuna” ja keskusteluna
- ▶ **Valuable**

Hyvän storyn kriteerit

- ▶ **Estimatable:** storyn toteuttamisen vaatima työmäärä pitää olla arvioitavissa kohtuullisella tasolla

Hyvän storyn kriteerit

- ▶ **Estimatable**: storyn toteuttamisen vaatima työmäärä pitää olla arvioitavissa kohtuullisella tasolla
- ▶ **Small** storyt on oltava riittävän pieniä, yhden sprintin aikana toteutettavissa olevia

Hyvän storyn kriteerit

- ▶ **Estimatable:** storyn toteuttamisen vaatima työmäärä pitää olla arvioitavissa kohtuullisella tasolla
- ▶ **Small** storyt on oltava riittävän pieniä, yhden sprintin aikana toteutettavissa olevia
- ▶ **Testability:** storyille pitää pystyä laatimaan kriteerit, joiden avulla voi todeta onko story toteutettu hyväksyttävästi

Hyvän storyn kriteerit

- ▶ **Estimatable:** storyn toteuttamisen vaatima työmäärä pitää olla arvioitavissa kohtuullisella tasolla
- ▶ **Small** storyt on oltava riittävän pieniä, yhden sprintin aikana toteutettavissa olevia
- ▶ **Testability:** storyille pitää pystyä laatimaan kriteerit, joiden avulla voi todeta onko story toteutettu hyväksyttävästi
- ▶ Ei-toiminnalliset vaatimukset (esim. suorituskyky, käytettävyys) aiheuttavat usein haasteita testattavuudelle
  - ▶ Esim. *story verkkokaupan tulee toimia tarpeeksi nopeasti kovassakin kuormituksessa*
  - ▶ voidaan muotoilla testattavaksi seuraavasti: *käyttäjän vasteaika saa olla korkeintaan 0.5 sekuntia 99% tapauksissa jos yhtäaikaisia käyttäjiä sivulla on maksimissaan 1000*

Ketterää vaatimusten hallintaa...

Alustava backlog

- ▶ Projektin alussa etsitään ja määrittelee user storyja ja muodostaa näistä alustava product backlog

Alustava backlog

- ▶ Projektin alussa etsitään ja määrittelee user storyja ja muodostaa näistä alustava product backlog
- ▶ Käytettävissä ovat kaikki yleiset vaatimusten kartoitustekniikat:
  - ▶ haastattelut, brainstormaus, paperiprototyypit, käyttöliittymäluonnokset...

Alustava backlog

- ▶ Projektin alussa etsitään ja määrittelee user storyja ja muodostaa näistä alustava product backlog
- ▶ Käytettävissä ovat kaikki yleiset vaatimusten kartoitustekniikat:
  - ▶ haastattelut, brainstormaus, paperiprototyypit, käyttöliittymäluonnokset...
- ▶ Alustavan storyjen keräämisvaiheen ei ole tarkoituksenmukaista kestää kovin kauaa, maksimissaan muutaman päivän

Alustava backlog

- ▶ Projektin alussa etsitään ja määrittelee user storyja ja muodostaa näistä alustava product backlog
- ▶ Käytettävissä ovat kaikki yleiset vaatimusten kartoitustekniikat:
  - ▶ haastattelut, brainstormaus, paperiprototyypit, käyttöliittymäluonnokset...
- ▶ Alustavan storyjen keräämisvaiheen ei ole tarkoituksenmukaista kestää kovin kauaa, maksimissaan muutaman päivän
- ▶ User story on muistilappu ja lupaus tarkennuksesta:
  - ▶ Turhiin detaljeihin ei puututa
  - ▶ Ei edes tavoitella täydellistä ja kattavaa listaa vaatimuksista, asioita tarkennetaan myöhemmin

Alustava backlog

- ▶ Projektin alussa etsitään ja määrittelee user storyja ja muodostaa näistä alustava product backlog
- ▶ Käytettävissä ovat kaikki yleiset vaatimusten kartoitustekniikat:
  - ▶ haastattelut, brainstormaus, paperiprototyypit, käyttöliittymäluonnokset...
- ▶ Alustavan storyjen keräämisvaiheen ei ole tarkoituksenmukaista kestää kovin kauaa, maksimissaan muutaman päivän
- ▶ User story on muistilappu ja lupaus tarkennuksesta:
  - ▶ Turhiin detaljeihin ei puututa
  - ▶ Ei edes tavoitella täydellistä ja kattavaa listaa vaatimuksista, asioita tarkennetaan myöhemmin
- ▶ Kun alustavat storyt identifioitu, ne priorisoidaan ja työmäärä arvioidaan karkealla tasolla

Backlogin priorisointi

Backlogin priorisointi

- ▶ Prioriteetti määrää järjestyksen, missä ohjelmistokehittäjät toteuttavat ohjelmiston ominaisuuksia
- ▶ **Priorisoinnin hoitaa product owner**

Backlogin priorisointi

- ▶ Prioriteetti määrää järjestyksen, missä ohjelmistokehittäjät toteuttavat ohjelmiston ominaisuuksia
- ▶ **Priorisoinnin hoitaa product owner**
- ▶ Motivaationa on pyrkiä maksimoimaan asiakkaan kehitettävästä ohjelmistosta saama hyöty/arvo

Backlogin priorisointi

- ▶ Prioriteetti määrää järjestyksen, missä ohjelmistokehittäjät toteuttavat ohjelmiston ominaisuuksia
- ▶ **Priorisoinnin hoitaa product owner**
- ▶ Motivaationa on pyrkiä maksimoimaan asiakkaan kehitettävästä ohjelmistosta saama hyöty/arvo
- ▶ Tärkeimmät asiat halutaan toteuttaa nopeasti
  - ▶ saadaan tuotteen alustava versio nopeasti julkaistua

Backlogin priorisointi

- ▶ Prioriteetti määrää järjestyksen, missä ohjelmistokehittäjät toteuttavat ohjelmiston ominaisuuksia
- ▶ **Priorisoinnin hoitaa product owner**
- ▶ Motivaationa on pyrkiä maksimoimaan asiakkaan kehitettävästä ohjelmistosta saama hyöty/arvo
- ▶ Tärkeimmät asiat halutaan toteuttaa nopeasti
  - ▶ saada tuotteen alustava versio nopeasti julkaistua
- ▶ Arvon lisäksi priorisoinnissa kannattaa huomioida
  - ▶ Storyn toteuttamiseen kuluva työmäärä
  - ▶ Storyn kuvaamaan ominaisuuteen sisältyvä tekninen riski

Estimointi

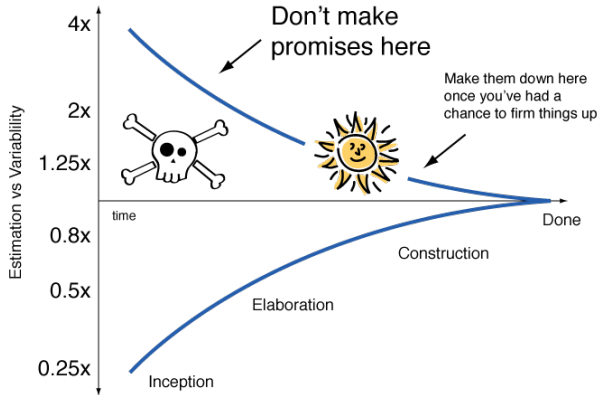
- ▶ User storyjen estimointiin eli niiden viemän työmäärän arvioimiseen on kaksi motivaatiota
  - ▶ Auttaa asiakasta priorisoinnissa
  - ▶ Mahdollistaa koko projektin viemän ajan arvioinnin

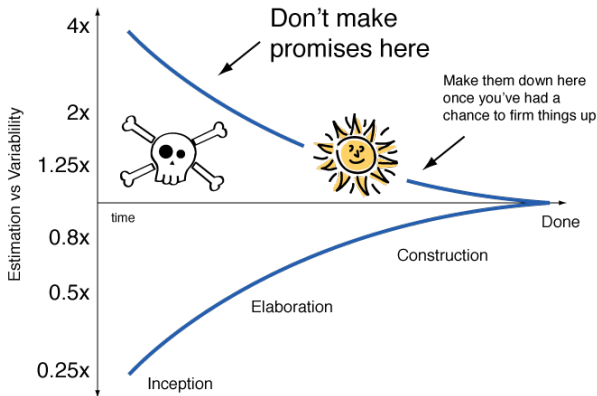
- ▶ User storyjen estimointiin eli niiden viemän työmäärän arvioimiseen on kaksi motivaatiota
  - ▶ Auttaa asiakasta priorisoinnissa
  - ▶ Mahdollistaa koko projektin viemän ajan arvioinnin
- ▶ Työmäärän arvioimiseen on kehitetty vuosien varrella useita erilaisia menetelmiä
  - ▶ Kaikille yhteistä on se, että ne eivät toimi kunnolla
  - ▶ **tarkkoja työmääräarvioita on mahdoton antaa**

- ▶ User storyjen estimointiin eli niiden viemän työmäärän arvioimiseen on kaksi motivaatiota
  - ▶ Auttaa asiakasta priorisoinnissa
  - ▶ Mahdollistaa koko projektin viemän ajan arvioinnin
- ▶ Työmäärän arvioimiseen on kehitetty vuosien varrella useita erilaisia menetelmiä
  - ▶ Kaikille yhteistä on se, että ne eivät toimi kunnolla
  - ▶ **tarkkoja työmääräarvioita on mahdoton antaa**
- ▶ Mitä kauempana tuotteen/ominaisuuden valmistuminen on, sitä epätarkempia työmääräarviot ovat

cone of uncertainty

cone of uncertainty

- Ketterän kehityksen *lähtökohta* on että estimointi on epävarmaa ja tarkentuu vasta projektin kuluessa
  - ei tehdä sitovia estimointiin perustuvia lupauksia

Suhteelliseen kokoon perustuva estimointi

- ▶ Ominaisuuksien toteuttamiseen menevän tarkan ajan arvioiminen on vaikeaa

Suhteelliseen kokoon perustuva estimointi

- ▶ Ominaisuuksien toteuttamiseen menevän tarkan ajan arvioiminen on vaikeaa
- ▶ Ohjelmistokehittäjät pystyvät jossain määrin arvioida *eri ominaisuuksien vaatimaa työmäärää suhteessa toisiinsa*

Suhteelliseen kokoon perustuva estimointi

- ▶ Ominaisuuksien toteuttamiseen menevän tarkan ajan arvioiminen on vaikeaa
- ▶ Ohjelmistokehittäjät pystyvät jossain määrin arvioida *eri ominaisuuksien vaatimaa työmäärää suhteessa toisiinsa*
- ▶ Esim.
  - ▶ *Tuotteen lisääminen ostoskoriin toteuttaminen vie yhtä kauan kuin Tuotteen poistaminen ostoskorista*
  - ▶ *Ostoskorissa olevien tuotteiden maksaminen luottokortilla taas vie noin kolme kertaa kauemmin kun edelliset*

Suhteelliseen kokoon perustuva estimointi

- ▶ Ominaisuuksien toteuttamiseen menevän tarkan ajan arvioiminen on vaikeaa
- ▶ Ohjelmistokehittäjät pystyvät jossain määrin arvioida *eri ominaisuuksien vaatimaa työmäärää suhteessa toisiinsa*
- ▶ Esim.
  - ▶ *Tuotteen lisääminen ostoskoriin toteuttaminen vie yhtä kauan kuin Tuotteen poistaminen ostoskorista*
  - ▶ *Ostoskorissa olevien tuotteiden maksaminen luottokortilla taas vie noin kolme kertaa kauemmin kun edelliset*
- ▶ Ketterissä menetelmissä käytetäänkin yleisesti *suhteelliseen kokoon perustuvaa estimointia*
  - ▶ Yksikkönä arvioinnissa on yleensä **story point**
  - ▶ Ei yleensä vastaa mitään todellista tuntimäärää

Kehittäjätiimi estimoi

- ▶ Estimointi tapahtuu **aina** ohjelmistokehitystiimin toimesta
  - ▶ Product owner tarkentaa estimoitaviin storyihin liittyviä vaatimuksia

Kehittäjätiimi estimoii

- ▶ Estimointi tapahtuu **aina** ohjelmistokehitystiimin toimesta
  - ▶ Product owner tarkentaa estimoitaviin storyihin liittyviä vaatimuksia
- ▶ Estimointia auttaa user storyn pilkkominen teknisiin työvaiheisiin

Kehittäjätiimi estimoii

- ▶ Estimointi tapahtuu **aina** ohjelmistokehitystiimin toimesta
  - ▶ Product owner tarkentaa estimoitaviin storyihin liittyviä vaatimuksia
- ▶ Estimointia auttaa user storyn pilkkominen teknisiin työvaiheisiin
- ▶ *Tuotteen lisääminen ostoskoriin*, voisi sisältää toteutuksen kannalta seuraavat tekniset tehtävät:
  - ▶ tarvitaan sessio, joka muistaa asiakkaan
  - ▶ oliot/tietorakenteet ostoskorin ja ostoksen esittämiseen
  - ▶ html-näkymää päivitettävä tarvittavilla painikkeilla
  - ▶ Kontrolleri painikkeiden käsittelyyn
  - ▶ yksikkötestit kontrollerille ja tietorakenteille
  - ▶ hyväksymätestien automatisointi
- ▶ Jos kyseessä on samantapainen toiminnallisuus kuin joku aiemmin toteutettu, ei pilkkomista välttämättä tarvita

Estimointi definition of donen tarkkuudella

- ▶ Estimoinnissa tulee arvioida storyn viemä aika *definition of donen* tarkkuudella
- ▶ Tämä sisältää yleensä kaiken storyn toteuttamiseen liittyvän
  - ▶ määrittely, suunnittelu, toteutus, automatisoitujen tekstien tekeminen, testaus, integrointi ja dokumentointi

Estimointi definition of donen tarkkuudella

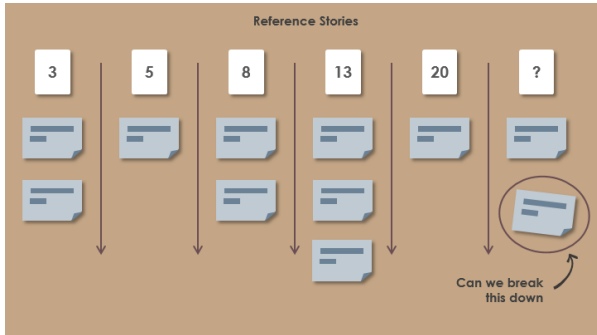
- ▶ Estimoinnissa tulee arvioida storyn viemä aika *definition of donen* tarkkuudella
- ▶ Tämä sisältää yleensä kaiken storyn toteuttamiseen liittyvän
  - ▶ määrittely, suunnittelu, toteutus, automatisoitujen tekstien tekeminen, testaus, integrointi ja dokumentointi
- ▶ Estimointi on joka tapauksessa suhteellisen epätarkkaa, joten estimoinnin on tarkoitus tapahtua nopeasti
  - ▶ Storyn estimointiin kannattaa käyttää aikaa max 15 minuuttia

Estimointi definition of donen tarkkuudella

- ▶ Estimoinnissa tulee arvioida storyn viemä aika *definition of donen* tarkkuudella
- ▶ Tämä sisältää yleensä kaiken storyn toteuttamiseen liittyvän
  - ▶ määrittely, suunnittelu, toteutus, automatisoitujen tekstien tekeminen, testaus, integrointi ja dokumentointi
- ▶ Estimointi on joka tapauksessa suhteellisen epätarkkaa, joten estimoinnin on tarkoitus tapahtua nopeasti
  - ▶ Storyn estimointiin kannattaa käyttää aikaa max 15 minuuttia
- ▶ Jos se ei riitä, storya ei tunneta niin hyvin että se kannattaisi estimoida
  - ▶ story kannattaanee pilkkoa

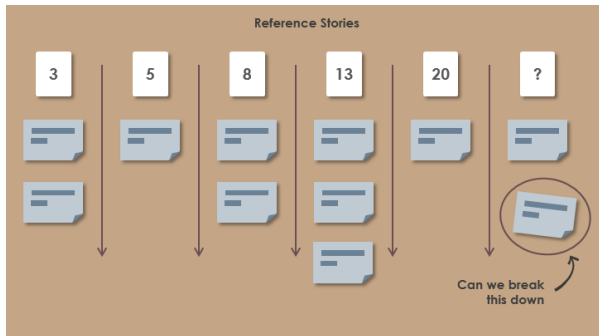
Estimoinnin menetelmiä

- Kiinnitetään muutama erikokoinen story *referenssiksi* ja verrata muiden storyjen työmäärää näihin

Estimoinnin menetelmiä

- Kiinnitetään muutama erikokoinen story *referenssiksi* ja verrata muiden storyjen työmäärää näihin

- Käytetään yläpäästä harvenevaa skaalaa esim. 1, 2, 3, 5, 10, 20, 40, 100
- Koska isojen storyjen estimointiin liittyy suuri epävarmuus, ei teeskennellä että skaala olisi yläpäästä tarkka

Planning poker: osallistetaan koko tiimi

1. Customer reads story.

2. Team estimates.
This includes testing.

3. Team discusses.

4. Team estimates again.
Repeat until consensus reached.

Planning poker: osallistetaan koko tiimi

1. Customer reads story.

2. Team estimates.
This includes testing.

3. Team discusses.

4. Team estimates again.
Repeat until consensus reached.

- Kaikille yhtenäinen näkemys sisällöstä ja tieto leviämään kaikille (transparency)